

**Hr Calleseni ja hr Suti avaldus Eesti Vabariigi kohta
Direktorite nõukogu koosolek
26.01.11**

Ametivõimud tänavad hr Hoffmaisterit ja tema meeskonda avameelsete ja konstruktiivsete arutelude eest. Üldiselt nad nõustuvad IMFi hinnangutega ja hindavad seda, et poliitilised arutelud keskendusid keskpikale vaatele.

1. jaanuaril 2011 sai Eestist euroala 17. liikmesriik. See on ajalooline sündmus Eesti majanduse lõimumisprotsessis. Ametivõimude meelest teenis 18 aastat kasutusel olnud valuutakomitee süsteem Eesti majanduspoliitikat väga hästi. Selle aja jooksul tõusis ühiskonna elatustase (mõõdetuna SKP/elaniku kohta) vaevalt kolmandikust ligi kahe kolmandikuni ELi keskmisest.

Nad peavad seda ka tõestuseks, et ükski vahetuskursirežiim ei ole teisest parem. Tähtis on hoopis järjekindel majanduspoliitika.

Majanduse hooga ja ekspordil tugineva taastumise alustalad on paindlik töö- ja tooteturg ning ametivõimude otsusekindel kohandamispoliitika. Eksportijad on maksimaalselt ära kasutanud maailmakaubanduse aktiivsuse tõusu ning majandustegevuse hoogustumise Põhjamaades ja euroala keskmis. Kuigi sisenõudlus on veel suhteliselt tagasihoidlik, kasvas Eesti majanduse eelmise aasta kolmandas kvartalis aasta arvestuses 5%, mis on suuruselt teine näitaja ELis.

Konkurentsivõime taastub

Tänu protsesside kiirele optimeerimisele ekspordisektoris on Eesti eksportijate konkurentsieelis paranenud ja sellele viitavad ka tööjõu väiksemad erikulud. 2010. aasta novembris püstitas ekspordikasv kõigi aegade rekordi (aasta arvestuses 48%, sh 49% ELi turgudele), peegeldades konkurentsivõime kõrget taset. Nagu IMFi analüüsiki näitab, on Eestis edenenu just hinnaväline konkurentsivõime, mis on väga vajalik sissetulekutaseme ühildumise jätkumiseks.

Ametivõimude meelest on konkurentsivõime tänu ettevõtete restruktureerimisele tugevnenud palju rohkem, kui see paranes tajutavalt nominaalkursi kohandamise kaudu. Eesti kogemus näitab ka seda, et hindade konkurentsivõime langusest tulenu märkimisväärset kahju on võimalik korvata suhteliselt lühikese ajaga. Eesti eksport on olnud edukam paljudest konkurentriikidest, kus vahetuskurss nõrgenes.

Inflatsiooniootuste ohjeldamine

Ametivõimud on teadlikud lähiaja inflatsiooniriskist. Kuna toiduainete ja energia hinnad maailmaturul üha kasvavad ja see hinnatõus suhteliselt kiiresti majandusse üle kandub, jõudis inflatsioon 2010. aasta detsembris 5%ni. Alusinflatsioon on seevastu olnud tagasihoidlik, umbes 1%. See on võrreldav euroala keskmisega.

Ametivõimud nõustuvad, et inflatsiooniväljavaade on ohustatud, kuid inflatsioon on kiirenenud ainult ajutiselt, sest tööpuudus on suur ja majandus madalseisus. Hindade arengut jälgitakse edaspidigi hoolikalt ning muude inflatsioonivastaste meetmete seas edendatakse ka konkurentsivõimet. Lisaks peaks hindade allapoole kohandamist toetama euro kasutuselevõttuga kaasnev hindade võrreldavus, seda eriti tarbekaupade ning riiete puhul.

Mõistlik eelarvepoliitika jätkub

Tänu tõhusatele kulukärbetele, oodatust suuremale majanduskasvule, CO₂ kvootide müügist saadud erakorralistele tuludele ja heale maksulaekumisele moodustas 2010. aasta eelarvepuudujääk hinnanguliselt vaid umbes 1% SKPst.

Ametivõimude eesmärk, mis oli hädavajalik nii kodu- kui ka välismaiste investorite usalduse säilitamiseks, oli pöörduda tagasi kestliku eelarvepoliitika juurde. Euro kasutuselevõtt sai võimalikuks tänu sellele, et eelarvepuudujääki suudeti hoida allpool Maastrichti kriteeriumis sätestatud 3protsendist ülempiiri. Ametivõimude hinnangul eelarve jõuline konsolideerimine kriisi ajal majanduskasvu ei takistanud. Pigem vastupidi – seda kasutati võimalusena tõhustada riigirahandust kuluhalduse ja maksulaekumise ratsionaliseerimise teel, säilitades samas sotsiaalse kindlustunde ja kiirendades ELi tõukefondide kasutamist.

Ametivõimud on pühendunud eesmärgile saavutada 2013. aastaks eelarveülejäak ja taastada eelarvereservid kriisieelsel tasemel. Selle sihini jõudmiseks on vaja siduvamaid eelarvereegleid (sh kulutuste maksimumpiiri kehtestamist), mis oleksid samas lihtsad, läbipaistvad ja kergesti jõustatavad. Eelarveraamistikku kavatakse muuta koos stabiilsuse ja kasvu pakti raamistikuga.

Finantsstabiilsus

Makromajanduslike ja rahapoliitiliste meetmete ennetav kasutamine majandusmulli tekkimisel tasus end kriisi puhkedes hästi ära. Tänu kõrgetele kapitali- ja likviidsusnõuetele moodustusid Põhjamaade pankadele kuuluvas tugevas pangasektoris lisapuhvrid, mis tõstsid nii investorite kui ka klientide usaldust. Sama tähtis oli ka ennetav piiriülene koostöö.

Laenutsükkel on nüüdseks läbi saanud, mistõttu saab öelda, et halbade laenude osakaal tipnes 2010. aasta augustis 7,6% juures. See jääb alla ametivõimude 2009. aasta lõpus tehtud hinnangule (8,2%) ja oluliselt alla üldistele turuootustele, mis prognoosisid kahekohalise numbriga väljendatavaid laenukahjumeid. Kuna ligi 80% halbade laenudest on kaetud provisjonidega, on kumulatiivne provisjonidega kaetud laenukahjum aastail 2008–2010 jäänud alla 6% SKPst. Toodangu mahu suurt langust arvestades on see erakordselt väike osakaal, eriti võrreldes nende riikidega, kus enne kriisi leidis aset laenuboom. Ametivõimude meelest on halbade laenude osakaalu edasine suurenemine suhteliselt ebatõenäoline.

Pangandussektoris on taastunud korralik kasumlikkus ja majandusele väljastatavad laenud on konkurentsivõimeliste hindadega. Euroala liikmesus on vähendanud nii tajutavaid kui ka tegelikke ohte finantsstabiilsusele, eriti mis puudutab likviidsusriski. Sellegipoolest nõustuvad ametivõimud IMFiga selles, et piiriülese koostöö edendamist tuleks jätkata ning kriisilahendusraamistikku lihvida. Nad on teadlikud, et eksisteerivad nii kodumaised kui ka globaalsed finantsstabiilsust ohustavad tegurid ja on valmis nende ennetamiseks kasutama kriisi käigus omandatud kogemusi.

Väljavaade ja poliitikakava aastaks 2011 ja edasi

Ametivõimude hinnangul kujuneb majanduskasvuks nii sel kui ka järgmisel aastal umbes 4%, mis võib tähendada, et kogutoodang jõuab kriisieelsele tippasemele 2012. aastal. See on tulemus, millesse alles hiljuti uskusid vaid mõned üksikud. 2012. aastast edasi vaadates on kasvupotentsiaal pikaajaliselt vahemikus 3–5%, mis on piisav, et jätkuks elukvaliteedi taseme ühildumine.

Ametivõimude võtme-eesmärgid on kõrge tööpuuduse vähendamine ja hõive soodustamine. Eesti EL2020 strateegia kaks prioriteeti on saavutada 20–60aastaste vanusegrupis 76%ne hõivemäär ja jõuda selleni, et tootlikkus töötaja kohta oleks 80% ELi keskmisest. Seepärast on ametivõimudel kavas suurendada investeeringuid inimkapitali, sh suurendada kulutusi haridusele, kutseharidusele ja ümberõppele ning elukestva õppe populariseerimisele. Tööhõive määra tõus kõigis vanusegruppides on vajalik ka elanikkonna vananemisega seotud probleemide tõttu.

Ametivõimud keskenduvad uurimis- ja arendustegevuse ning innovatsioonikeskkonna konkurentsivõime suurendamisele ning majandustegevust toetavate institutsioonide ja infrastruktuuri arendamisele. Eesmärk on, et investeeringud uurimis- ja arendustegevusse moodustaksid 3% SKPst ning et Eesti osakaal maailmakaubanduses jõuaks 2020. aastaks vähemalt 0,11%ni.

Keskkonnasõbraliku majanduse ja energia vallas on ametivõimud võtnud ülesandeks vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid vastavalt ELis kehtestatud normidele. Nad kavatsesid 2020. aastaks suurendada taaskasutatava energia osakaalu energia lõpptarbimises 25%ni ja säilitada energia lõpptarimine 2010. aasta tasemel.

Euroala liikmesus, ettevõtlussõbralik investeerimiskeskond ja Põhjamaade ärikultuur ilma sealsete kõrgete tööjõukuludeta muudavad Eesti investorite silmis atraktiivseks. Kui Eesti jätkab mõistliku poliitika järgimist, on riik ametivõimude hinnangul tuleviku proovikivideks hästi ette valmistunud.